

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 1999 – Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντίνου Καβάφη : **Ιθάκη**

- Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη ,
να εύχεσαι να' ναι μακρύς ο δρόμος ,
γεμάτος περιπέτειες , γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας ,
5 τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι ,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν μόν' η σκέψις σου υψηλή , αν εκλεκτή
συγκίνησις το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνες και του Κύκλωπας ,
10 τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις ,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου ,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.
- Να εύχεσαι να' ναι μακρύς ο δρόμος .
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
15 που με τι ευχαρίστηση , με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοϊδωμένους·
να σταματήσεις σ' εμπορεία Φοινικικά ,
και τες καλές πραγμάτειες ν' αποκτήσεις ,
σεντέφια και κοράλλια , κεχριμπάρια κι έβενους ,
20 και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής ,
όσο μπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά·
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.
- Πάντα στο νου σου να ' χεις την Ιθάκη.
25 Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει·
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί ,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο ,
30 μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη .
- Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξίδι.
Χωρίς αυτήν δεν θα' βγαινες στον δρόμο.
'Αλλά δεν έχει να σε δώσει πια.
Κι αν πτωχική την βρεις , η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
35 Έτσι σοφός που έγινες , με τόση πείρα ,
'Ηδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Μερικά από τα κύρια γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη είναι η ιδιότυπη γλώσσα , ο λιτός πεζολογικός στίχος και η χρήση μυθολογικών στοιχείων ως συμβόλων.
Να επισημάνετε στο ποίημα τα γνωρίσματα αυτά αναφέροντας δύο παραδείγματα για το καθένα.

2. *«Κάθε ποίημα του Καβάφη , ιστορικό είτε προσωπικό , είναι ταυτόχρονα και ποίημα γνωμικό* ο διδακτισμός αυτός, αναπάντεχος , σε ποιητή του καιρού μας , ίσως αποτελεί το πιο τολμηρό μέρος του έργου του».*

Μαργαρίτα Γιουρσενάρ

Να διατυπώσετε την άποψή σας για την παραπάνω κρίση της Μαργαρίτα Γιουρσενάρ , σχετικά με το διδακτισμό του Καβάφη, βασιζόμενοι σε συγκεκριμένα στοιχεία του ποιήματος.

Μονάδες 20

3. Ο κεντρικός άξονας του ποιήματος του Καβάφη είναι το ταξίδι στην Ιθάκη. Πως δομείται (διαρθρώνεται) το ποίημα γύρω από αυτόν τον κεντρικό άξονα;

Μονάδες 20

4. *Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τι ευχαρίστηση, με τι χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοίδωμένους*
να σταματήσεις σ' εμπορεία φοινικικά ,
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας ,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.*

Να αναπτύξετε σε δύο παραγράφους τις σκέψεις σας αναφορικά με το περιεχόμενο των παραπάνω στίχων (14, 15, 16, 17, 22, 23).

Μονάδες 25

5. Πως λειτουργεί ο συμβολισμός της Ιθάκης στο ποίημα του Καβάφη και πως στο ποίημα του Κ. Ουράνη που ακολουθεί :

Πάψετε πια
(απόσπασμα)

Πάψετε πια να εκπέμπετε το σήμα του κινδύνου ,
τους γόους της υστερικής σειρήνας σταματήστε ,
κι αφήστε το πηδάλιο της τρικυμίας τα χέρια :
το πιο φριχτό ναυάγιο θα ήταν να σωθούμε !
Τι; Πάλι να γυρίσουμε στην βαρετήν Ιθάκη
στις μίζερες τις έγνοιες μας και τις φτηνές χαρές μας

και στην πιστή τη σύντροφο , που σαν ιστόν αράχνης
ύφαινε την αγάπη της γύρω από τη ζωή μας;

Πάλι να ξέρουμε από πριν το αύριο τι θα' ναι
και να μη νιώθουμε καμιά λαχτάρα ν' ανατείλη ,
πάλι σαν τους ανήλιαστους καρπούς που μαραζώνουν
και πέφτουν σάπιοι καταγής να μοιάζουν τα όνειρά μας;

Κώστας Ουράνης

Μονάδες 20

ΡΟΜΒΟ